

Apstiprinu
Liepājas Valsts tehnikums

Direktors
(A.Ruperts)

2023.gada 2.janvāris

DDI – 78 - 2023

**DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA
MOTORZĀĢA, KRŪMGRIEŽA, ZĀLES PĻĀVĒJA LIETOŠANAI
UN APKOPEI**

Izstrādātā pamatojoties uz Darba aizsardzības likuma 14.pantu un MK 10.08.2010 noteikumiem Nr.749 «Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos»

1. Vispārējās darba aizsardzības prasības

- 1.1. Patstāvīgi darbu drīkst veikt personas ne jaunākas par 18 gadiem, kurām veikta medicīniskā veselības pārbaude pirms stāšanās darbā, ievadinstruktāža, sākotnējā instruktāža darba vietā un drošu darba veikšanas paņēmieni apmācība.
- 1.2. Vienu reizi 12 mēnešos strādājošiem jāiziet atkārtota instruktāža. Personas, kas nav instruētas un apmācītas, patstāvīgi darbu veikt nedrīkst. Ja strādājošie neievēro darba aizsardzības noteikumus, viņiem jāiziet atkārtota instruktāža.
- 1.3. Strādājošā pienākumi:
  - 1.3.1. veikt tikai to darbu, kurā ir apmācīts un izgājis darba aizsardzības instruktāžu;
  - 1.3.2. ievērot iekšējās darba kārtības noteikumus;
  - 1.3.3. smēķēt tikai īpaši norādītās vietās;
  - 1.3.4. izmantot instrumentus un palīģierīces, ko paredz darba veikšanas tehnoloģija;
  - 1.3.5. zināt aptieciņas medicīnisko līdzekļu izmantošanas un pirmās palīdzības sniegšanas paņēmienus;
  - 1.3.6. zināt un pielietot drošus darba paņēmienus un metodes motorzāģa, krūmgrieža, zāles pļāvēja lietošanā un apkalpošanā, pārvaldīt motorzāģa, krūmgrieža, zāles pļāvēja vadības un apkalpes iemaņas;
  - 1.3.7. izmantot individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 1.4. Prasības darba vietas iekārtošanai un tehnoloģiskā procesa organizācijai:
  - 1.4.1. zināt un ievērot ražotāja norādījumus, kā arī drošus darba paņēmienus un metodes veicot darbu ar dažāda veida rokas instrumentiem;
  - 1.4.2. mācēt attiecīgajam darbam izvēlēties piemēroto instrumentu, noteikt tā derīgumu, kā arī pārvaldīt instrumenta lietošanas un apkalpes iemaņas;
  - 1.4.3. lietot nebojātus rokas instrumentus, pielietot pēc to nozīmes;
  - 1.4.4. ievērot tīrību un kārtību sanitārās, sadzīves telpās un darba vietā, kā arī ievērot personīgās higiēnas prasības;
  - 1.4.5. ievērot uz iekārtas izvietotās drošības zīmes, brīdinošus uzrakstus un apzīmējumus;
  - 1.4.6. nepieļaut to personu atrašanos darba vietā, kuras nav saistītas ar izpildāmo darbu, neuzdot savu darba pienākumu veikšanu citiem.
- 1.5. Ugunsdrošības pasākumi:
  - 1.5.1. nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietās un ugunsnedrošās zonās;
- 1.6. Elektrodrošības prasības:
  - 1.6.1. zināt un ievērot elektrodrošības prasības;
- 1.7. Darba higiēnas prasības darba vietai:
  - 1.7.1. lietot gadalaikam un metroloģiskajiem apstākļiem atbilstošus apģērbus;
- 1.8. Darbinieks ir tiesīgs, atteikties veikt darbu, vai pārtraukt to, ja darba devējs nav - nodrošinājis nekaitīgus un drošus apstākļus.

2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori

- 2.1. Troksnis;
- 2.2. Vibrācija;
- 2.3. Atsitiens;
- 2.4. Griezējinstrumenta bojājums, neasums un nepareiza kopšana;
- 2.5. Nepietiekams dabiskais vai mākslīgais apgaismojums;
- 2.6. Ugunsbīstamība un sprādzienbīstamība;
- 2.7. Nejauša krišana, nelīdzena virsma, dažādi šķēršļi;
- 2.8. Dzinēja atstrādātās dūmgāzes;

- 2.9.Drošības ierīču bojājums;
- 2.10.Nelabvēlīgie laika apstākļi;
- 2.11.Zāģēšanas laikā radušās šķembas un skaidas;
- 2.12.Darba slodze, pozas.

3. Individuālie aizsardzības līdzekļi

- 3.11.Aizsargapģērbs.
- 3.12.Aizsargapavi.
- 3.13.Cimdi.
- 3.14.Galvassega.
- 3.15.Brilles vai sejas aizsargs.
- 3.16.Austiņas.

4. Darba aizsardzības prasības uzsākot darbu

- 4.11.Saņemt uzdevumu un norādījumus darbam no tiešā darbu vadītāja.
- 4.12.Sagatavot darbam nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus (IAL) un vizuāli pārlicināties, ka tie ir darba kārtībā. Lietot atbilstošu apģērbu un aizsargierīces, piemēram, zābakus, izturīgas bikses, cimdus, aizsargbrilles, ausu aizsargus un ķiveri. Sakārtot darba apģērbu, lai tas netraucētu darbā un neierobežotu kustības.
- 4.13.Nekad nestrādāt, ja jūtaties noguris.
- 4.14.Pirms lietošanas pārbaudīt, vai ķēdes, asmeņa, diska nostiprinātājskrūves ir cieši pievilktas.
- 4.15.Motorzāģim, krūmgriezim jābūt aprīkotam ar ražotāja ieteiktajiem griezējinstrumentiem.
- 4.16.Nekad nelietot krūmgriezi, zāles pļāvēju bez asmeņa aizsarga.
- 4.17.Uzpildīt degvielu tikai pie izslēgta motora un tālāk no uguns. Uzpildot degvielu, nesmēķēt.
- 4.18.Neļaut degvielai nolīst zemē vai uz motora. Ja degviela uzpildes laikā tomēr nolīst zemē, motorzāģi, krūmgriezi, zāles pļāvēju pirms iedarbināšanas aiznest tālāk no degvielas uzpildes vietas.
- 4.19.Neiedarbināt motoru, ja krūmgrieža, zāles pļāvēja savienotājstienis nav uzmontēts.
- 4.20.Pirms motora iedarbināšanas pārlicināties, ka gāzes svira kustas brīvi. Pārlicināties, ka ķēde, asmens kustas brīvi un nepieskaras nekādiem citiem priekšmetiem.
- 4.21.Ik reizes pirms motorzāģa, krūmgrieža lietošanas pārbaudiet to, lai pārlicinātos, ka visas tā sastāvdaļas un drošības ierīces darbojas normāli. Nemēģiniet veikt nekādas darbības vai remontu, kas neietilpst normālas apkopes ietvaros.

5. Darba aizsardzības prasības darba laikā

- 5.11.Lietot un saudzīgi izturēties pret izsniegtajiem darba aizsargapģērbiem, aizsargapaviem un citiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.
- 5.12.Pārnēsāt motorzāģi, krūmgriezi, zāles pļāvēju tikai ar izslēgtu motoru un uzliktu ķēdes, asmeņa aizsargu.
- 5.13.Ievērot izpildāmo darbu un operāciju secību.
- 5.14.Krūmgrieža, zāles pļāvēja lietošanas laikā neļaut citām personām atrasties tuvāk par 15 m no darba zonas.
- 5.15.Darba gaitā ik pēc zināma laika apstādināt motoru un pārbaudīt ķēdi, asmeni. Nomainīt to, ja tas ir ieplīsis vai salūzis.
- 5.16.Motoram darbojoties tukšgaitā, ķēdei, asmenim nav jāgriežas. Ja tas tomēr griežas, noregulēt tukšgaitu.

- 5.17.Strādāt vienīgi atrodoties stabilā un drošā stāvoklī.
- 5.18.Motoram darbojoties, nekad nepieskarties ķēdei, asmenim un nemēģināt veikt nekādus apkopes darbus.
- 5.19.Nenoņem degvielas tvertnes vāciņu, ja motors nav izslēgts.
- 5.20.Nelietot degvielas maisījumu tīrīšanas nolūkiem.
- 5.21.Nepārbaudīt aizdedzes sveci cilindra atveres tuvumā.
- 5.22.Nekad nestrādāt ar bojātu trokšņa slāpētāju.
- 5.23.Raudzīties, lai rokturi vienmēr būtu tīri no eļļas un degvielas.
- 5.24.Lai izvairītos no akmeņu vai citu priekšmetu izmešanas, neturēt krūmgrieža asmeni pārāk tuvu zemei.

Brīdinājums! Lietot benzīnu ar oktāna skaitli ne mazāku par 90. Gatavojot maisījumu, lietot tikai divtaktu dzinēja eļļu. Uzpildīt degvielu pie izslēgta motora un tālu prom no atklātas uguns. Iepildot degvielu, nesmēķēt! Iepildīt degvielu tikai $\frac{3}{4}$ no tvertnes tilpuma, lai ļautu degvielai izplesties. Gatavot maisījumu tikai tik daudz, cik nepieciešams konkrētajam darbam, neatstāt maisījumu degvielas tvertnē vai degvielas kannā uz ilgāku laiku.

6. Darba aizsardzības prasības ārkārtas gadījumos

- 6.11.Ugunsgrēka gadījumā nekavējoties darbs jāpārtrauc un jāziņo darba devējam, jāveic pasākumus ugunsgrēka dzēšanai. Ja ugunsgrēku nevar nodzēst pašu spēkiem, tad jāizsauc Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests pa tālr. 112, nosaucot ugunsgrēka vietas adresi un savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru.
- 6.12.Rodoties bīstamībai, kas var izsaukt nelaiemes gadījumu, darbs nekavējoties jāpārtrauc un jābrīdina citi tuvumā strādājošie.
- 6.13.Traumas vai nelaiemes gadījumā cietušajam nekavējoši jāsniedz pirmā palīdzība vai jāizsauc Neatliekamā medicīniskā palīdzība pa tālr. 113, uzrādot nelaiemes gadījuma precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu.
- 6.14.Par darba laikā iegūtajām traumām nekavējoties jāziņo darba devējam.
- 6.15.Notikuma vietā jāsiglabā pēc avārijas vai nelaiemes gadījuma izveidojusies situācija. To izmainīt drīkst tikai gadījumā, ja tas saistīts ar palīdzības sniegšanu, vai arī traucēta transporta kustība.

7. Darba aizsardzības prasības darbu pabeidzot

- 7.11.Darbu nobeidzot sakārtot darba vietu, darba rīkus, instrumentus un palīgierīces, individuālos aizsardzības līdzekļus novietot glabāšanai paredzētajā vietā.
- 7.12.Notīrīt motorzāģi, krūmgriezi, zāles pļāvēju no skaidām un netīrumiem, veikt tā ikdienas apkopi un novietot glabāšanai paredzētajā vietā.
- 7.13.Ievērot personīgās higiēnas prasības, beidzot darbu un motorzāģa, krūmgrieža, zāles pļāvēja apkopi, nomazgāt rokas vai iet dušā.
- 7.14.Apkope un uzglabāšana:
  - 7.14.1. Gaisa filtrs:

Ik pēc 8 – 10 stundām noņemt vāciņu un iztīrīt filtru. Filtru ir jāiztīra, izkratot to un iztīrot ar mīkstu suku. Ja filtrs ir aizsērējis, motors darbojas nevienmērīgi, kas noved pie augsta degvielas patēriņa un jaudas pazemināšanās.
  - 7.14.2. Degvielas tvertne:

Periodiski pārbaudīt degvielas filtru. Aizsērējis filtrs var apgrūtināt iedarbināšanu un pazemināt motora jaudu. Lai to iztīrītu, izņemt to no degvielas uzpildes atveres. Ja tas ir pārāk netīrs, nomainīt to.

7.14.3. Motors:

Regulāri iztīrīt cilindra ribas ar suku vai saspīestu gaisu. Sakrājušos netīrumu dēļ uz cilindra, motors var bīstami pārkarst.

7.14.4. Aizdedzes svece:

Periodiski notīrīt aizdedzes sveci un pārbaudīt atstarpi starp elektrodiem.

7.14.5. Pārnesuma kārba:

Ik pēc 50 darba stundām izskrūvēt skrūvi no pārnesumu kārbas un pārbaudīt smērvielas daudzumu. Lietot augstas kvalitātes molibdena bisulfida smērvielu.

7.14.6. Ķēdes, asmens uzasināšana:

Vienmēr pārbaudīt ķēdes, asmens vispārējo stāvokli. Pareiza asināšana paaugstina ierīces maksimālo jaudu. Lai noasinātu ķēdes, diska zobus, lietot vīli vai galodiņu un asināt ar viegliem pieskārieniem, ievērojot leņķus un izmērus.

7.14.7. Motorzāga, krūmgrieža, zāles plāvēja uzglabāšana:

- ievērot visus iepriekš minētos uzglabāšanas nosacījumus;
- pilnībā notīrīt un ieeļļot tā metāliskās daļas;
- lai novērstu rūsēšanu, noņemt, notīrīt un ieeļļot asmeni;
- noņemt asmeni saturošos atlokus, notīrīt, nosusināt un ieeļļot gultni;
- iztukšot degvielas tvertni un uzlikt atpakaļ vāciņu;
- izņemt aizdedzes sveci un ieliet cilindrā nedaudz eļļas;
- lai vienmērīgi sadalītu eļļu, vairākas reizes pagrieziet kloķvārpstu, izmantojot startera auklu. Ielikt sveci atpakaļ;
- ietīt motoru plastmasas plēvē;
- uzglabāt sausā vietā, vēlams, ne tiešā saskarsmē ar grīdu un tālāk no siltuma avotiem.

8. Darbinieka atbildība par instrukcijas noteikumu pārkāpumiem

Par instrukcijas prasību neizpildīšanu, darba disciplīnas pārkāpumiem, atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, kas radušās pārkāpuma rezultātā pēc pastāvošās likumdošanas vainīgajai personai piemērojama paredzētā disciplinārā, civiltiesiskā vai kriminālā atbildība.

Personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības noteikumus atkarībā no kaitējuma raksturu un sekām var tikt sauktas pie disciplinārās, civiltiesiskās vai kriminālās atbildības.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta tālrunis – 112

Neatliekamās medicīniskās palīdzības tālrunis – 113